Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

«…народ треба возвеличити, й заспокоїти, і виховувати в добрі, бо зла випало на його долю стільки… що вистачило б на десять поколінь…Життя таке коротке. Поспішайте творити добро».

Олександр ДОВЖЕНКО

39 (507)
25 вересня
2014 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

ПІЗНАТИ ПРАВДУ… ЩОБ ЗВІЛЬНИТИСЬ

Здавна люди кажуть: неправдою світ пройдеш, та назад не вернешся. Напевно тому, хто обманув, коли йшов до своєї мети, вже ніхто не допоможе і не підкаже дороги.

Після Майдану гідності мені здавалось, що вже ніколи політики не намагатимуться говорити неправду, не завивatимуть у папірці рішення, які ухвалюють, діятимуть і житимуть по правді. Не говорю про реґіоналів і комуністів – путінську п'яту колону в Україні. Вони, як, скажімо, нардеп О. Царьов, безпосередньо керують терористами або дістають інструкції у Кремлі, як це сталося нещодавно, коли група народних депутатів від фракцій ПР і КПУ у Верховній Раді лигалася з держдумівцями. Напевно, як допомогти Кремлю остаточно окупувати Україну.

Мене болить, коли дивлюсь і аналізую дії нинішньої, ніби української, влади. Насамперед мова про «мирний план Порошенка». Пройшло уже майже п'ять місяців, як ми довірили йому кермо держави. А й донині не вирішене питання про переозброєння армії, про приведення до готовності й використання НЗ – законсервованої військової техніки і зброї. Про це волають вже всі експерти, командири батальйонів АТО, ЗМІ. А віз і нині там.

Подивував мене, і не тільки мене, спосіб ухвалення двох законів про «спеціальний статус» окупованих територій Донбасу і амністію (чит. публікацію «Спеціальний статус. Для кого?»). Ба більше, ухвалювався він у таємному режимі без висвітлення результатів на табло. Але, як заявив спікер Олександр Турчинов, уже після ухвалення в них внесли зміни, і він їх не буде підписувати. Отакої!

Стосовно ж самого «мирного плану» питань безліч. Зрозуміло, що всі ми за те, аби не гинули наші солдати. Але поспитаймо себе, чи можливий мир в неволі, в окупації, в упослідженні українців. Зрештою, чи не через цей «мирний план» Обама так і не надав Україні статус особливого партнера США. Можливо, Путін, як завжди, блефуючи, таки доказав американському президенту, що не варто його надавати Україні, оскільки вже діє «мирний план», а посилення української армії лише продовжить ескалацію конфлікту. А Європа вже навіть заявляє, що не варто посилювати санкції проти Росії.

На жаль, арґументованих пояснень суспільство так і не отримало. Як і досі ми не знаємо, хто з генералів, п'ятої колони у владі організував «іловайський котел», як про це твердять солдати й командири, які вирвалися з оточення чи щойно визволені з полону. Один з них в телеінтерв'ю розповів, що російський офіцер зізнався: мовляв, москалі не починали військових дій, поки українське командування не зведе в котел усі боєздатні частини, щоб їх там знищити. Чи не тому, як повідомив голова Тимчасової слідчої комісії ВРУ Андрій Сенченко, на запит про те, хто, коли і які накази віддавав у той час, ні Міноборони, ні МВС, окрім СБУ, так і не повідомили. То що ж вони приховують, яку правду? Зрештою, чи знаємо ми і про незрозумілі кадрові рішення при призначенні на вищі державні посади?.. І яку правду несуть у владу сотні й сотні нових, зрештою, як і колишніх претендентів у кандидати в нардепи?

Але вона завжди є тільки одна. Як сказано у Святому Письмі: пізнайте правду і вона звільнить вас. Та навіть після Майдану пізнати її дуже важко.

Богдан ВІВЧАР

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Тиждень українського кіно

В Івано-Франківську пройде Тиждень українського кіно на підтримку режисера Олега Сенцова. Із 2 по 8 жовтня франківці й гості міста матимуть змогу переглянути шість українських фільмів – учасників Міжнародних кінофестивалів останніх років: «Гамер» (реж. – Олег Сенцов), «Молитва за Гетьмана Мазепу» (реж. – Юрій Іллєнко), «Істальгія» (реж. – Дар'я Онищенко), «Трубач» (реж. – Анатолій Матешко), «Параджанов» (реж. – Олена Фетисова, Серж Аведікян) та альманах короткометражної документалістики «Вавилон'13».

Особливістю зазначених фільмів є те, що вони зняті українською мовою.

Олег Сенцов і досі перебуває у московській в'язниці. Режисер реґулярно отримує листи підтримки з Батьківщини і відповідає на них. У останньому повідомленні він зазначив: «Я дуже вдячний усім, хто мене підтримує, постійно відчуваю підтримку. Я подумки з ними в нашій боротьбі за свободу».

Як повідомляли «Паралелі», «Центр звільнення полонених» оприлюднив інформацію про 853 полонених в зоні антитерористичної операції станом на 13 вересня.

Як вдалося з'ясувати, як мінімум п'ять полонених у списку – мешканці Прикарпаття. Це військовики: Сергій Михайлович Бойко, Антон Олександрович Боєв, Олег Миронович Іванків, Олександр Олександрович Клепач, Ігор Ярославович Михайлишин.

Нагадаємо, 20 вересня з полону терористів на сході звільнили бійця батальйону «Івано-Франківськ» Петра Шкурупія із с. Устя Снятинського району, а 21 вересня – Андрія Матвіїва. Перед тим же – Євгена Юрченка із с. Велика Тур'я на Долинщині.

У бою загинув боєць молодий

22 вересня в бою загинув боєць Добровольчого українського корпусу – Правий сектор з Городенківського району Степан Стефурак (псевдо – 24-ий). Степан був одним із наймолодших бійців ДУКу, повідомляють у пресслужбі Правого сектора.

Нагадаємо, в Україні від 5 вересня нібито оголошено перемир'я, підтвердженно стан припинення вогню мінськими домовленостями від 19 вересня. Однак наші бійці і далі гинуть на полі бою.

Хутін – Пуй

У Івано-Франківську активісти Координаційного центру швидкого реаґування на площі біля «Білої хати» виклали із 246 кевларових касок сакраментальне «Хутін – Пуй».

Співголова Координаційного центру швидкого реаґування депутат обласної ради Юрій Романюк пояснив, що цю акцію провели для того, щоб привернути увагу благодійників і акцентувати на проблемах, які має Координаційний центр і бійці, які воюють у зоні АТО.

НА ТОМУ СТОЮ

«СПЕЦІАЛЬНИЙ СТАТУС». ДЛЯ КОГО?

«Мирний план» від Порошенка попри всі запевнення Президента про його потрібність і вигідність Україні сприйнятий далеко не всіма. Зокрема, українцями Донбасу.

Антиукраїнський парламент леґалізував здачу українського Донбасу під протекторат Росії, вважає просвітянка з Донецька Марія Олійник. Саме леґалізував, бо окупована частина Донбасу в особливому спеціальному статусі «руского міра» вже давно: ми на цих територіях з квітня – без українських ЗМІ, без міліції, прокуратури й судів, без української, законно обраної влади. Натомість – із призначеними Путіним «урядами» терористичних організацій ДНР та ЛНР і створеними ними силовими структурами – аж до так званих армій ДНР і ЛНР. На окупованих територіях – культ Сталіна і Берії, православне канонічне мракобісся, фашизм, цензура. Проголосовані в таємному режимі закони леґалізують все це, леґалізують тероризм та окупацію.

ЯНУКОВИЧ ВІДПОЧИВАЄ…

«Голосування за путінський проект «спеціального статусу» відбулося у закритому режимі, на всіх попередніх закритих засіданнях табло показувало хід голосування. Результати на сайті не оприлюднювалися, але депутати все бачили. Такого закритого голосування в парламенті не було. Ніколи», наголошує Анатолій Гриценко. Ось так продали честь Нації і її захисників, загиблих і скалічених героїв. Так продали людей і цілі райони й прирекли нас на спільне проживання разом з убивцями і садистами, яке ми маємо нині. У них сформувалась позиція – у кого автомат, той і має рацію. Тепер їхні вбивства узаконені – і ті, що вже скоєні, і ті, які будуть скоєні в майбутньому. Ми, дончани та луганчани, живемо в цьому пеклі вже шість місяців, і нам вирішили продовжити ще на три роки цей «особливий статус». Проукраїнські дончани, які захищали Донбас, які змушені були виїхати, і ті, які тут залишились до сьогодні, сподівались на звільнення від російсько-кримінальної окупації, а тепер почувають себе зґвалтованими і зрадженими.

Ухвалені два закони ЦІЛКОВИТО відповідають вимогам «сепаратистів». Проукраїнський Донбас розстріляли і в прямому, і в переносному сенсі. …Нас, уже вбитих і ще живих, тих, хто ще карається в катівнях терористичних ДНР та ЛНР, тих, хто покинув, гадав, що тимчасово, цей «рускій мір», крім Господа, на «владному олімпі» ніхто не почув, хоч ми всі ці 23 роки робили неймовірні зусилля, щоб розірвати заїждженій, як пластинка, шаблон, про нібито «неукраїнський Донбас». Замість нас почули голос аґресивного убозства і невігластва, голоси швондерів і криміналу, голоси антиукраїнського Донбасу – цих лицемірів і брехунів із ПР і КПУ, а тепер ще й блоку Петра Порошенка, і видали це за голос усього Донбасу. І віддали нас на поталу путінським бєсам і моторолам, абверам, бородаям і стрєлковим, антюфєєвим та іншій нечисті.

Комітет патріотичних сил Донбасу звернувся до Президента України Петра Порошенка, Прем'єр-міністра України Арсенія Яценюка, голови Верховної Ради України Олександра Турчинова з приводу законопроекту Порошенка про особливий статус деяких реґіонів Донецької та Луганської областей. Він вимагає і зараз, і надалі чути й враховувати голос не тільки тих, хто зі зброєю піднявся проти нашої держави, зруйнував мирний Донбас і офіційно визнаний терористами, а й сотень тисяч мешканців реґіону, які під загрозою фізичного знищення змушені були залишити своє житло, власність, робочі місця і стати біженцями у власній державі. Нас незаконно позбавили більшості громадянських прав, ґарантованих Конституцією, але ми залишаємось громадянами цієї країни!

(Чит. 2 стор.)

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):

на місяць – 4,30 грн., на півроку – 25,80 грн., на рік – 51,60 грн.

СЛАВА УКРАЇНИ

КВІТКА ЦВІТЕ І НИНІ

В с. Ліски Коломийського району відбувся 7-ий фестиваль імені Квітки Цісик, славетної американо-української співачки.

Традиційно на фестин з'їжджаються гості-учасники фестину з Коломиї, Івано-Франківська, Богородчан, Надвірни, Львова та Києва. Іноді – з Польщі та США. Тут – відомі поети, прозаїки, співаки, солісти і хористи, а ще – Спілка виноградарів області. З Києва прибув народний депутат України Олесь Доній, з ним із Коломиї – Василь Глаголюк, голова районної «Просвіти», помічник народного депутата з Чернівців, поет Мирослав Лазарчук.

Слово виголошували: голова Коломийської райради Богдан Болюк, депутат облради П. Книщук, сільський голова Коршева М. Книщук і, звичайно, О. Доній та боєць, який повернувся із зони АТО, Юрій Тимошенко.

Постійними ведучими цього поетично-музичного свята є голова обласної організації НСПУ Євген Баран і Наталя Тарнавська з Коломиї.

Читання поезій і прози авторами змінювалися виконанням пісень, музичних творів.

Гарячими оплесками супроводжувалися виступи співачки з Києва Оксани Ярової, а особливо – відомої Анжели Рудницької, яка своїм співом, своєю діяльністю підтримує батальйон «Айдар».

Жоден фестин у Лісках не обходиться без торгівлі книжками. Зокрема, поет і видавець Василь Карп'юк і виступав на сцені, і книжки продавав, а Є. Баран виставив книжки членів НСПУ, кошти від продажу яких пішли на потреби армії.

Незмінним організатором свята К. Цісик був і є місцевий поет, член НСПУ Ярослав Ясінський. Це його праця і його утвердження імені Квітослави, чий батько народився у Лісках.

І, звичайно, активна підтримка Спілки письменників, управління культури і туризму облдержадміністрації, управління культури Коломийської райдержадміністрації.

Пісня і праця Квітки Цісик живе тут, у Лісках, живе в Україні, бореться за її свободу, бо краса і дух її – українські.

Василь БАБІЙ

НАВІЯНЕ

РОБОТА ДЛЯ УКРАЇНИ

Що ти зробив для України?

Таке запитання ми не раз чули або задавали іншому протягом двадцяти трьох останніх років. Більшість відповідала: а що я можу (маю) зробити?

А меншість все-таки хоч щось добре та робила. Створювала через бізнес робочі місця, зводила пам'ятники, знімала фільми, творила демократичну пресу, писала книжки, музику, картини.

Нині все змінилося, настав час творення справді незалежної України через освячення її кров'ю героїв. Народ нині самостійно творить свою державу і її захисницю – українську народну армію.

А отже, є робота для України, для її утвердження і зміцнення. Буквально для кожного небайдужого до своєї долі й долі країни.

Небайдужі стають бійцями, волонтерами для них, спонсорами, благодійниками на святу справу захисту Вітчизни.

Хтось віддає свої гроші, ще хтось купує все необхідне для армії – бронежилети, каски, тепловізори, медикаменти, продукти тощо. Хтось ремонтує бойову техніку або робить репортажі з місця бойових дій.

Наче відродилася давня воєнна традиція українців: козак сам дбає про коня, зброю, одяг, харч. Подібне відродилося в часи створення УПА, коли вояки самі озброювались, щоб бити ворога і їм допомагало населення.

Чи не те саме і нині. Прийшов час кожного бути творцем справжньої Української Держави. Для всіх є чудова робота: діяти самому чи допомагати діяльному. Причетність до великої справи надихає і зобов'язує кожного бути громадянином-патріотом.

...Щодня щось купую у «Сільпо» – цукор, сигарети, воду, чай, згущене молоко – і віддаю на пункт збору продуктів для армії. Багато так роблять. Це мало, скромно, але потрохи, потрохи і щось є.

Нехай хтось дає більше, але кожен як може вносить лепту в перемогу.

Василь БАБІЙ,
член НСПУ, просвітянин

НА ТОМУ СТОЮ

«СПЕЦІАЛЬНИЙ СТАТУС». ДЛЯ КОГО?

(Поч. на 1 стор.)

Комітет вважає, що зазначені закони і будь-які інші реґуляторні акти, які стосуватимуться вреґулювання кризи на сході, мають базуватися на беззастережному і цілковитому суверенітеті України над усією територією Донбасу; унеможливленні будь-якої прямої чи дотичної леґалізації статусу терористичних квазідержавних утворень. А місцеві вибори можуть бути оголошені тільки після цілковитого відновлення фактичної юрисдикції України на цих територіях, виведення з території України незаконних збройних формувань та іноземних військ, забезпечення рівних прав для усіх суб'єктів виборчого процесу.

А ще Комітет вимагає, щоб відновлення життєдіяльності реґіону було відкритим, щоб кошти державного бюджету України спрямовувалися лише на території, які повернуті під цілковиту фактичну юрисдикцію України.

«Ми вимагаємо від української влади чути голос не тільки сепаратистського Донбасу, але й голоси патріотів, яких в донецькому й луганському реґіонах більшість, і на плечі яких ляже основний тягар з відбудови економіки реґіону й побудови там нового, українського Донбасу, – мовиться в документі. – Ми застерігаємо органи влади й політичні сили України від співробітництва з терористичними організаціями ДНР та ЛНР».

Та Президент і парламентарі не почули. Тож за що вони голосували? Закон містить статті тільки про свободу використання російської мови. І жодного слова про українську. Коментар тут зайвий. Бо україномовна школа № 111, яку в 2011 році ліквідували депутати від ПР Донецької міськради і роботу якої відстояли в судах батьки школярів, тепер ліквідована й переведена в російську школу № 100, як і планувала в свій час ПР. До школи № 2 в м. Макіївка вже прийшли озброєні люди, примусили зняти оформлені українською мовою стенди і заявили, що школа працюватиме російською. Обійдено увагою питання свободи слова, свободи ЗМІ, відсутності існування українського інформаційного поля.

Не говоритиму, що не названо жодного міста, а визначено лінії розмежування. Далі – ще гірше. Згідно зі ст. 5 цього закону склад прокуратури та судових органів призначаються фактично місцевою владою Донбасу. Згідно зі ст. 6 місцеві органи самоврядування визнаються юридично рівними Кабінету Міністрів та окремим міністерствам, навіть можуть укладати власні міждержавні угоди. А ще згідно зі ст. 9 створюються так звані «загони народної міліції», яка підпорядковується місцевим органам влади. Тобто формуються власні внутрішні силові структури Донбасу, які не підпорядковані українській правоохоронній системі.

Отже, Донбас отримує цілковиту автономію у виконавчій, судовій та законодавчій (у вигляді необов'язковості виконань українського законодавства та укладання міжнародних угод окремо від українського національного законодавства) владах. Тобто Україна з унітарної держави перетворюється на конфедерацію.

Враховуючи ще й проголосований закон про амністію, ті, хто вбивав, катував, мародерствував, стануть «народною міліцією», закону про яку теж ще немає. Вся кримінальна московсько-чеченсько-осетинська нечисть, терористи й бойовики, які збройно захопили майже всі адміністративні приміщення, розікрали все, що їм заманулось, припинили з квітня трансляцію українських телеканалів, радіо, друк газет, зруйнували інфраструктуру Донбасу, будуть жити в покинених і захоплених помешканнях проукраїнських дончан, будуть їздити на крадених авто як «народна міліція». Про утворення та діяльність загонів народної міліції сільський, селищний, міський голова інформує місцеве населення через засоби масової інформації, сказано у «законі» (?!). Через які ЗМІ, спитати б у Президента і депутатів?

Й останнє. Дуже б хотілось почути, як собі уявляють наші владці проведення позачергових виборів депутатів районних, міських, районних у містах, селищних, сільських рад, сільських, селищних, міських голів в окремих районах Донецької та Луганської областей в неділю, 7 грудня 2014 року, де ДНРом і ЛНРом оголошено воєнний стан із комендантською годиною та відсутністю законно обраної влади, забороною на їхній території функціонування партій «Свобода», «Батьківщина» та «УДАР». Патріоти України, які гинули на Євромайдані та в зоні АТО, перевертаються в могилах.

Влада зобов'язана відповідати за те, що сталося! Кожен з тих, хто це допустив, відповість, і жодна депутатська чи президентська недоторканність їх не врятує.

Марія ОЛІЙНИК,
просвітянка, м. Донецьк

ГОЛГОТА

СВЯЩЕННЕ МІСЦЕ НАШОЇ ПАМ'ЯТІ

25 років тому українська спільнота дізналась про Голготу на галицькій землі – Дем'янів лаз.

Дем'янів лаз –
священне місце.
Голгота в Галицькій землі.
Прийдеш сюди –
стискає серце.
Сплять вічним сном
дорослі і малі.

Вересень – початок прекрасної пори року, яку часто називають «золотою». Та для українців Галичини у XX столітті цей час був пов'язаний з драматичними і навіть трагічними подіями, що були безпосередньо пов'язані з імперськими посяганнями Москви. В 1914 році це була царська Росія, яка окупувала наш край в ході І Світової війни, почавши гоніння на все українське, включаючи нашу віру і Греко-Католицьку Церкву на чолі з митрополитом А. Шептицьким, якого насильно вивезли до Сибіру. Це викликало активний спротив більшості населення, що вилилось у формування справді народного і справді українського війська – Леґіону українських січових стрільців, що вкрили себе невмирущою славою в багатьох боях 1914–1918 рр.

Через більш як двадцять років це була вже комуністична сталінська імперія під назвою СССР, яка, змовившись із нацистською гітлерівською Німеччиною, 17 вересня 1939 року здійснила «визвольний похід» в Західну Україну і Західну Білорусь. «Золотий вересень», як називали ті події холуйські історики Москви, приніс нашому народу мільйони репресованих і сотні тисяч позвірячому знищених в Дем'янових лазах по всій Галичині українських патріотів і зовсім непричетних до політики людей, включаючи дітей і немовлят. Ці звірства енкаведистів викликали нечуваний спротив нашого народу, який очолила Організація Українських Націоналістів.

Через півстоліття, у вересні 1989 року, нова ґенерація українських патріотів добилася від прогнилої комуністичної влади розкриття страшних злочинів НКВД і початку розкопок місць масових розстрілів наших краян у 1939–1941 рр. Першим стало урочище Дем'янів лаз поблизу Івано-Франківська. Минуло ще 25 років. І знову неоімперська Москва на чолі з біснуватим маніяком Путіним вкотре прагне підкорити Україну, але знову – як і сто, і сімдесят п'ять років тому – незламною стіною постала перед окупантами нова хвиля українських патріотів – правнуків січових стрільців, онуків вояків УПА і дітей борців за незалежність кінця 80-их – початку 90-их років минулого століття.

На згадку про ті події в Меморіальному комплексі «Дем'янів Лаз» пройшов ряд заходів. Першим уже став ІІІ юнацький турнір з футболу на кубок Меморіалу «Дем'янів Лаз» пам'яті Ф. Пастушенка, заснований 2012 року обласним історико-просвітницьким товариством «Меморіал ім. В. Стуса» (С. Каспрук) та обласними організаціями Конґресу українських націоналістів (Б. Боровик) та Народного руху України (І. Шумега). З 2013 року до них долучилась і обласна організація ГО «Патріот України» (С. Сивачук).

Цьогорічні змагання, на відміну від перших двох турнірів, які відбувались в травні, змінили час проведення на вересень для відзначення 25-річчя заснування Руху і «Меморіалу», які добилися від тодішньої комуністичної влади дозволу на проведення розкопок в урочищі Дем'янів лаз, що розпочались 21 вересня 1989 року в день Різдва Пресвятої Богородиці та завершились масовим перепохованням 524 останків жертв московського комуністично-енкаведистського режиму і панахидою, яку відслужили священики забороненої окупаційною владою УГКЦ на чолі з єпископом Павлом Василиком 29 жовтня того ж року.

Серед розстріляних патріотів ми можемо назвати Федора Пастушенка з с. Павлівка Тисменицького району, організатора команди «Пробій», Онуфрія Стасюка і Пилипа Дем'яніва (капітан) – гравців команди «Сокіл» із с. Загвіздя Тисменицького району, Григорія Мазуркевича, Юліана Бойдуника, Василя Маруняка з м. Долина.

Тож, як і в попередні роки, місцем збору команд став МК «Дем'янів Лаз». Тут у меморіальній каплиці старший ієромонах монастиря Святої Трійці в Дем'яновому лазі отець Антоній провів Богослужіння і поблагословив учасників та організаторів турніру. Далі присутні пройшли до могил і вшанували світлу пам'ять знищених людей. Потім була цікава і змістовна екскурсія музеєм, яку провів для юних спортсменів голова обласного історико-просвітницького товариства «Меморіал ім. В. Стуса» Степан Каспрук. Юнаки мали змогу побачити матеріальні речі й документи, безперечні докази злочинів Москви. Увагу привернув і футбольний черевик «бутс», що став призвідником організації турніру.

Після екскурсії учасники переїхали на стадіон імені Героїв-пожежників, який люб'язно надало керівництво обласного управління з питань надзвичайних ситуацій, де і пройшло офіційне відкриття турніру. Воно розпочалось із підняття державного синьо-жовтого прапора України і червоно-чорного прапора ОУН, символу боротьби проти окупаційних режимів за незалежність України, яке провели капітани команд і члени громадської організації «Патріот України». Весь стадіон із натхненням заспівав Державний Гімн України. Перед присутніми виступив голова оргкомітету турніру, завідувач МК «Дем'янів Лаз» Михайло Фреїк, який ознайомив учасників і гостей з програмою і завданнями турніру. До юних футболістів звернувся також голова ОО ГО «Патріот України», керівник громадянського корпусу батальйону «Азов» Сергій Сивачук. Далі було жеребкування турніру, під час якого учасники художньої самодіяльності Міського народного дому (директор – Марія Корпанюк) дали невеликий концерт. А далі почались самі матчі.

В змаганні за призи, встановлені фундаторами турніру, взяли участь команди Української гімназії № 1, «Сокіл» с. Боднарів, «Рух» с. Стриганці та «Ярковиця» с. Угринів Тисменицького району. Прикро, що не прибули на турнір юні футболісти з сіл Павлівка, Загвіздя та Ямниця, де за сприяння колись відомого футболіста Михайла Гнатишина успішно проходили два попередні турніри. Сподіваємось, що в наступному турнірі ці самобутні команди знову стануть окрасою змагань.

Команди змагались у двох вікових групах: старшій (2001–2002 р. н.) і молодшій (2003–2004 р. н.), що стало новинкою турніру. До проведення змагань

долучилася також обласна федерація футболу (голова – Т. Клим), яка виділила для обслуговування матчів бриґаду молодих, але вже кваліфікованих, арбітрів у складі Ростислава Андрунишина, Івана Заліського і Віталія Карнауха, які були відзначені грамотами від організаторів турніру.

В ході запеклих баталій визначились переможці й призери змагань в обох групах, а також – володарі індивідуальних відзнак. Тріумфатором серед старших учасників стали юнаки з с. Стриганці на чолі з вчителем фізичної культури місцевої школи С. Мацьківим. Друге місце дісталося боднарівському «Соколу» (тренер – В. Луцький), а третє – команді Української гімназії, яка була першим переможцем турніру. Їхні молодші товариші-гімназисти святкували перемогу серед молодших учасників (тренер – П. Скульський). Друге і третє місця розділили два різновікові склади команди «Ярковиця» з приміського села Угринова (тренер – Я. Павліський). Найкращими серед гравців були визнані Любомир Луцький з команди «Сокіл» с. Боднарів Калуського р-ну (номінація «Найкращий гравець») та юні футболісти з с. Стриганці – Михайло Карачун (найкращий бомбардир) та Євген Івахнюк (найкращий воротар).

У нагородженні взяли участь член Правління обласного історико-просвітницького товариства «Меморіал», активний учасник більш ніж 40 розкопок місць масового знищення наших краян Іван Павликівський, а також родич сотника УГА Г. Голинського і сотника УПА М. Симчича, учасник київського Майдану, поранений 20 лютого 2014 року, – Василь Симчич. Крім спортивних нагород, учасники фіналу отримали книжки про Дем'янів лаз, а решта учасників – путівники по музею.

20 вересня у Дем'яновому лазу пройшла Хресна дорога. А в неділю, 21 вересня, в день 25-ої річниці початку розкопок, в каплиці відбулося Богослужіння і громадянська панахида за жертвами сталінського комуністичного режиму в Україні.

Михайло ФРЕЇК,
завідувач МК «Дем'янів Лаз»

ПІСНЯ

А МИ ТУЮ СТРІЛЕЦЬКУЮ СЛАВУ ЗБЕРЕЖЕМО...

Виступає народна аматорська чоловіча хорова капела «Червона калина»

У Надвірні відбулось обласне свято стрілецької та повстанської пісні імені Софії Галечко, присвячене 100-річчю створення українського січового стрілецтва та 200-річчю Тараса Шевченка. У ньому активну участь взяли просвітянські колективи ОНД «Просвіта» – народна аматорська чоловіча хорова капела «Червона калина» (керівник – Л. Мельник), народний вокальний ансамбль «Квіти ромену» (керівник – О. Турок), солістка Людмила Булієнко, керівник Клубу обдарованих дітей Руслана Денега та її вихованка Мар'яна Королюк.

Виконанням творів «Розпрощався стрілець», «Червона кров», «Над Україною», «Ех, стрільці січовії», «Гей, видно село» та ін. вони сприяють популяризації політичної та громадської діяльності Степана Бандери і визвольних змагань, боротьби січового стрілецтва, вихованню патріотизму та поваги до героїчного минулого українського народу, які так потрібні в теперішній час протистояння російському аґресору.

Михайлина БОДНАР, *завідувач культурно-масової роботи*

ВІДРОДЖЕННЯ

ВІЛЬНА СІЧ ОЖИВА

У Трипільській школі-інтернаті I–II ст. відбулася зустріч Романа Коваля з керівництвом та освітянами Обухівщини. Прологом стала пісня у виконанні Сергія Василюка «Ось тут з Трипілля наш пречистий виток».

Про книжку «Отаман Зелений» розповіли Роман Коваль та краєзнавець Михайло Карасьов. Потім промовляли голова Обухівської райдержадміністрації Сергій Неділько, голова Обухівської райради Костянтин Шушаков та депутат Київської облради Анатолій Шафаренко.

На завершення зустрічі Роман Коваль звернувся до керівництва району від імені Історичного клубу «Холодний Яр» з пропозицією демонтувати пам'ятник «на честь» тих, хто палив Трипілля, обстрілював його з гармат і кулеметів, убивав його мешканців. Монумент ще досі стовбичить біля школи-інтернату в Трипіллі.

Роман Коваль запропонував ухвалити рішення про демонтаж уже до свята Українського козацтва – Покрови. «13 жовтня виповнюється 95 років від дня загибелі отамана Зеленого (Данила Терпила), – написано у зверненні, – відтак логічно було б демонтувати пам'ятник катам нашого народу в рамках вшанування народного полководця. Просимо також перейменувати центральну вулицю Трипілля на вул. Отамана Зеленого, відновити меморіальну дошку в Халеп'ї козакам і старшинам Халеп'янської сотні Дніпровської повстанської дивізії отамана Зеленого».

Завершив зустріч Сергій Василюк піснею про отамана Зеленого на слова Миколи Щербака.

Вільна Січ ожила,
і козацтво як мак розцвіло, –
Це Зелений у вічність веде
українське безмір'я!

За повідомленням прес-служби Історичного клубу «Холодний Яр»

МІНІАТЮРИ З НАТУРИ

ВАЛЬС ОПРИШКА

Хто вигадав танці, як не веселі люди? Те, що хтось хоче кружляти під музику, свідчить про потребу душі вигойдуватися для відчуття щастя. Однак треба вміти перебирати ногами, мати добре вухо, на яке не наступив ведмідь.

Не належу до великих любителів танцю, але не відмовляюся мережити фігури, рухаючись під гарну мелодію. Одного разу ми сиділи з літераторами за пивом у кафе «Любисток» і мали змогу спостерігати за професійним танцюристом Юрієм, який знайшов відповідну партнерку, показав швидкий, повільний та ще якийсь кучерявий (бо завертав правою п'ятою) вальси. Це так усім сподобалося, що кожен пішов би був до танцю, лише, біда, не було в достатній кількості жінок.

– Ти дуже манірно, по-панськи гуляєш, – раптом покритикував пана Юрка наш колеґа.

Він хвацько підкрутив вуса, сплеснув у долоні, ніби бабахнув з пістоля, і закружляв із дамою від кутка до кутка залу, як ураган. Іскри сипалися, вогонь гоготів, земля тряслася.

– Отак-от танцюють справжні опришки. Чуєш, що жиєш, – випустив з рук розчервонілу паню, яка аж знесиліла, і витер рясний піт. – Бисте знали всі!

Василь РЯБИЙ, *м. Коломия*

НАША ІСТОРІЯ

Вийшла з друку книжка знаного просвітянина, раціоналізатора в галузі медицини, доцента Івано-Франківського медичного університету, нині – пенсіонера, який сумлінно займається патріотичним вихованням молоді не тільки усним словом, але й дослідженням походження нашого українського етносу Миколи Кардащука «Хто ми? Хто наші пращури?». Думки автора з посиланням на історичні джерела частинно ілюстровані фотографіями і займають у книжці більше півтисячі сторінок. Особливо гарні зображення речей зі скіфських могил.

Добру оцінку викладеному матеріалу в книжці дав доцент кафедри релігієзнавства Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Ігор Коваль. У передмові він пише: «І от несподівано прикарпатський ерудит виступив у новій іпостасі – в ролі вдумливого дослідника етнічної історії українського народу. Ще від часів першого відомого нам історика Несторалітописця – всі інтелектуали-українці задумувалися над запитанням: «Звідки пішла Руська земля?». В результаті наукових пошуків і дослідницьких роздумів народилась книжка Миколи Кардащука «Хто ми? Хто наші пращури? Звідки пішла-постала Україна?».

ДОСЛІДЖЕННЯ І МІРКУВАННЯ

Вже з перших прочитаних сторінок монографії стає зрозумілим, що вона не просто формує пізнавальний інтерес до національної історії, а, насамперед, прищеплює любов до історичної долі рідного народу, карбує почуття гордості за всю її неповторність. Для кращого сприйняття читацькою аудиторією тієї географічної площини, на якій роздмухувалося полум'я українського етногенезу, автор подає палеографічну її характеристику і досить детальну інформацію з археології українських Карпат».

Дійсно, перечитуючи книжку, бачимо, що автор М. Кардащук зібрав і проаналізував ряд відомостей, у різний час зібраних українськими вченими, краєзнавцями минулого і сьогодення. У книжці висловлені міркування, що саме Східні Карпати є центром Європи, колискою слов'ян і українського народу. Привертають увагу роздуми «Шануймо своє минуле». Автор з любов'ю написав усі розділи, які переплітаються з історичними даними української історії. У кінці книжки читаємо: «Автор сподівається, що його дослідження в царині вивчення етнічної історії народу України суттєво збагатять досягнення сучасної вітчизняної історіографії та етнології, а книжка буде корисною для широкого кола читачів: вчених, студентів, краєзнавців, педагогів, словом, для всіх тих, кому дорога істина славної минувшини нашого народу і його світла історична перспектива».

Побажаймо авторові творчої наснаги, здоров'я на довгі роки. Просвітяни, зокрема обласне об'єднання, мають посприяти у виданні більшого накладу книжки.

Богдан СУШЕВСЬКИЙ,
член Правління ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

НЕЗАБУТНІ

«... ТАЛАНТ, НАДЗВИЧАЙНИЙ І СИЛЬНИЙ...»

У ці вересневі дні Новиця, що на Калущині, пошановує знакову для села дату – 145-річчя Михайла Петрушевича, про котрого і написав Іван Франко слова, винесені у заголовок.

Спершу, як і годиться, про цю дату заговорили у школі. На другій після першого вересня лінійці велика шкільна родина слухала розповіді десятикласників про Михайла Петрушевича, священика, літератора, автора низки оповідань, новел, посеред яких і «Градобур», завдяки якому Новиця кінця XIX ст. знайшла своє відображення в українській літературі. Адже саме це оповідання увійшло до «Бібліотеки української літератури» в жанрі «новелістика» (К: Наукова думка, 1989).

Не зайвим було б і нам, разом із дітьми, помандрувати життєвими дорогами молодого літератора, дитинство якого пройшло ось тут, у Новиці, посеред наших земляків, напитися досхочу, як і він свого часу, цілющої води з Курахова, помилуватися стиглими яблуками й грушами, що звисають на гіллях у садах біля кожної новицької оселі, звисають аж до землі, наче у вдячному поклоні Петрушевичу-старшому, панові директорові, з легкої руки якого і стала Новиця столицею садів (до його приїзду тут росли переважно сливи).

Михайло Петрушевич народився 10 вересня 1869 року у вчительській родині в селі Космач нині Богородчанського району. У Новиці, куди його родина прибула невдовзі, жила тоді Михайликова тітка, батькова сестра і дружина місцевого пароха Григорія Матіїва. Після передчасної смерті панотця (у 48 років) залишилася сама з діточками, хоч і знайшла свою долю у селі старша доня, і їмость мала вже де жити, все ж брат поспішив розрадити, розділити біль утрати, тим паче, що нагодилося місце вчителя в горішній школі (діти на лінійці демонструють дерево родоводу Петрушевичів у Новиці).

Йосиф Петрушевич, батько Михайла, доти вже бував у Новиці, гостював у панотця. А вперше відвідав 1856 року, коли парохію тут отримав брат Антоній Петрушевич, священик, радник Митрополичої консисторії, майбутній історик, фольклорист. Село їм обом дуже сподобалось. Хоч доля і не судила Антонію бути в нашому селі священиком, та, мабуть, враження були настільки сильними, що невдовзі скерування на парохію до Новиці отримав шваґро о. Григорій Матіїв. Втім, не раз приїздив до Новиці й сам о. Антоній вже як посол австрійського парламенту від округи Калуш–Делятин–Богородчани (1873–1878).

Батько Михайла Петрушевича був людиною освіченою і доброю, дуже любив дітей і не цурався сільської роботи. Отож дуже швидко став, як казали тоді, на ноги. За якихось чотири роки праці вже мав 12 морґів поля, два морґи сіножаті, сам посадив два морґи саду, мав понад сто вуликів. Та головна праця була в школі, де вчилося тоді понад 200 дітей. Одне слово, сповна віддавався школі, дітям, сільській роботі. На рахунку була кожна хвилина. Тож діти, а їх у вчителя (а згодом і директора школи) було трійко: Софія, Маня і хлопчик Михайлик допомагали татові. Михайло найчастіше був із батьком на пасіці, вже змалечку любив бджоли, дивувався, як у них все налагоджено, кожна комаха має своє завдання. Часто засипав батька запитаннями. Навік затямив батькове: чоловікове слово має бути чесне і тверде.

Як переказували літні новичани, то був ставний вродливий юнак, мав гарний голос. Часто збиралися однолітки у директоровому саду, аби послухати, як у Михайлових руках грала, наче промовляла, скрипка. А стали трохи старшими, коли Михайло приїздив на вакації зі Станіславівської гімназії, хлопчаки з захопленням слухали його розповіді про навчання. Михайло мав у селі багато друзів, часто бував у них вдома, уважно придивлявся до їхнього побуту, вивчав звичаї кожної родини, завдяки цьому вибудовував в уяві їхні характери, аби згодом, уже осмислене, викласти на папір. А осмислювати часу було достатньо і порадитися щодо літературної праці теж було з ким, адже по закінченні гімназії навчався у Відні, де в той час активно працювала українська громада і де майбутній священик, студент духовної семінарії познайомився і заприятелював із Богданом Лепким.

Саме побачене й пережите у Новиці надихнуло його на нову літературну спробу – оповідання «Градобур», яке, коли він вже був священиком у Болехові, надіслав на новелістичний конкурс, оголошений 1895 року правлінням Наукового товариства ім. Шевченка та редакцією журналу «Зоря».

Хоч призового, як за нинішнім виміром, місця воно не здобуло, та все ж його високо оцінив Іван Франко. Чимало місця уділив він «Градобуру» у своїй замітці «Конкурс «Зорі»» («Зоря», 1895, ч. 11). «З інших оповідань, що були предметом нарад комісії вирізняється особливо оповідання «Градобур». Автор – талант надзвичайний та сильний, жаль, що не вироблений. В його оповіданні нема нічого шаблонового… перейнятого від других…».

Михайло Петрушевич був дуже зворушений схвальною оцінкою його оповідання самим Франком, та все ж не міг зрозуміти, яким чином йому треба «вироблятися» і де.

Про це читаємо у його листі до свого товариша П. Мостовича, датованому 12.06.1895: «…з причини конкурсу не єсьм згірчений, бо і так І. Франко мені велике словословіє виписав. Лиш одне не знаю, що робити мені, щоб той «талант», котрий мені комісія конкурсова призначила, як слід розвити».

У передмові до збірки «Українська новелістика кінця XIX – поч. XX ст.» її автор І. Денисюк подає нам автора «Градобуру» вже як тонкого дослідника людської психіки. «Складні переплетіння пластів свідомості й напівсвідомості у час незвичайного нервового збудження, що межує з божевіллям, художньо досліджує Михайло Петрушевич в оповіданні «Градобур», яке є намаганням героя вплинути психічною енерґією на бурю, зупинити її, перегукується з оповіданнями «Малий Мирон» Івана Франка, «Хмарниця» Наталії Кобринської, «Тінями забутих предків» (образ мольфара) Михайла Коцюбинського. На жаль, Михайло Петрушевич цих слів не читав, бо писані вони вже у XX столітті. Підступна хвороба не дала йому можливості навіть розвинути далі свій талант».

У Новиці побутувала думка, що молодий священик помер від проґресуючого туберкульозу горла. А журнал «Зоря»: «І знов люта смерть скосила молодий цвіт у нашім літературнім зільнику. В Болехові помер 8 вересня 1895 року о. Михайло Петрушевич, сотрудник і катехит в 26 році життя, а в 2-ім священства. Покійний виступив на літературну ниву цього року, помістивши в «Зорі» два нариси «Паламар» (в числі 8-ім) і «Душа» (в числі 15-ім) під псевдонімом Михайла Новицького. Рівно ж взяв участь у сегорічнім конкурсі редакції «Зорі», надіславши оповідання «Градобур», підписане псевдонімом Мокій Євдокієвич. Критика повитала ці перші спроби молодого письменника вельми прихильно, підносячи особливо ориґінальність тем, бистроту обсервацій людського життя і пластику представлення подробиць. Покійний подавав для нашого письменства великі надії, бо окрім таланту мав і охоту писати…»

Про свого славного односельця новичани скажуть більше. І, насамперед, одна з перших дослідниць творчості Михайла Петрушевича, педагогічної діяльності його батька, Йосифа Петрушевича, директора місцевої школи, засновника і багатолітнього керівника сільської «Просвіти» вчителька української мови і літератури Наталія Головчак. Саме за її подачі й розробленим нею сценарієм у вересні 1999 на сцені місцевого Народного дому школярі провели літературно-мистецьке дійство за біографією Михайла Петрушевича, з інсценізацією його знаменитого «Градобура». Вона ж організовувала поїздки старшокласників до Болехова, де знайшов свій вічний спочинок Михайло Петрушевич. А ще в планах – побувати в Космачі Богородчанського району, де народився М. Петрушевич і куди запрошувала вчителька місцевої школи М. М. Ломака, одна з творців куточка, присвяченого нашому знаменитому землякові у шкільному кабінеті української мови.

Тож днесь, в часі славного ювілею, високо піднесімо трикутник життєвої біографії Михайла Петрушевича Космач–Новиця–Болехів і згадаймо у молитві всю родину сільського вчителя Петрушевича. І хай до неї додадуться ангельські голоси відомого всій Україні дитячого батальйону, який у цей тривожний для нашої держави час війни щодня співає гімн нашої держави біля символічної могили борцям за волю України, окремі учасники якого живуть на вулиці Петрушевича і на місці, де колись було його обійстя.

Віра ПЕРЕГІНЯК

ПРЕЗЕНТАЦІЇ

ТВОРЧІСТЬ ЗАРОБІТЧАН

У Коломийському національному музеї Гуцульщини і Покуття ім. Й. Кобринського відбулась презентація двох збірок віршів і роздумів Івана Тимощука «Я хочу в Карпати» та «Лелеки в чужині». Також познайомила зі своєю книжкою «Царівна не плаче» Галина Дрібнюк, колишній журналіст.

Перший автор – колишній вчитель фізики, який знайшов місце роботи в Португалії. Авторка ж працювала рік в Італії, написала повість, у якій вмістилися сльоза ностальгії і захоплення заробітчан, сум і радість пізнання складного життя.

Пан Тимощук ознайомив з літературно-художнім альманахом «Ліра», в якому друкуються емігранти, прочитав вірші зі свого ліричного щоденника. Він щиро вилив свої поетичні чуття:

Добрий ранок тобі, Коломиє,
Писанкова моя сторона.
За тобою душа моя ниє,
Ти у серці моєму одна.

У другій книжці автор ділиться спогадами емігранта. Зокрема це видно з заголовків «Гаряче літо 2001-го», «Тіло рвалось до роботи, а душа хотіла пісні», «Хитрий Антоніо та португальський суд», «Українська трудова еміграція в Португалії», «Місто Сетубал» та ін. Це цікаві щоденникові записи людини, яка осмислює долю, проживши понад п'ятнадцять років на чужині, яка стала вже й близькою.

На презентації, яку вела працівниця музею Оксана Ясінська, виступили поет Василь Рябий, директор музею, просвітянка Ярослава Ткачук, читачі, а вокальний ансамбль під орудою музиканта Романа Хімея виконав пісню на слова Івана Тимощука.

Свято книжок вдалось. Гості літературної вітальні, як і присутні, залишилися задоволені.

Володимир ФРАНКЕВИЧ,
член ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

ЗНАЙ НАШИХ!

ЧЕМПІОН З ЧЕМПІОНІВ

У Києві відбулися змагання на Кубок України з легкої атлетики серед ветеранів (осіб старших 30 років). У змаганнях взяли участь спортсмени майже з усіх реґіонів України, в тому числі команди з Донецької і Луганської областей та АР Крим.

Успішно виступив іванофранківець Василь Кричун, який став переможцем з бігу на 800, 1500, 3000 та 10 000 м, а також став призером з бігу на 200, 400 м, спортивної ходьби на 3000 і 5000 м. Команда Івано-Франківської області посіла призове третє місце і нагороджена дипломом Міністерства молоді та спорту України.

Н. К.

УКРАЇНЦІ У СВІТІ

«ТІК» ПІДТРИМАВ ДІАСПОРУ

У столиці Канади Торонто музиканти гурту «ТІК» взяли участь у щорічному фестивалі «Toronto Ukrainian Festival». Це наймасштабніший вуличний фестиваль у Північній Америці, на якому збираються поціновувачі української культури не тільки з Канади, але й США. У цьому році хедлайнером фестивалю став гурт «ТІК». Зважаючи на те, що зараз увесь світ слідкує за подіями в Україні, концерт гурту зібрав нечуваний аншлаг.

Цікаво, що поринути в атмосферу української музики й гостинності прийшли не тільки місцеві фанати гурту і представники діаспори, але й звичайні канадці, які підтримують українців та їхній європейський вибір. Багато місцевих жителів прийшли з українськими прапорами і в одязі національних кольорів України, а сам Віктор Бронюк виступав у футболці з написом «Я люблю Україну».

«На концерті панувала така дружня та весела атмосфера, що нерідко я забував, що знаходжусь у Канаді, а не в рідній Україні», – після концерту поділився своїми враженнями Бронюк.

Справжнім козирем програми стала, улюблена багатьма, пісня «Люби ти Україну», слова якої гості охоче підспівували разом з Віктором, і немов гімн вона декілька разів вибухала на сцені «Toronto Ukrainian Festival».

Т. Д.

ІМЕНОСЛОВ

ТАЄМНИЦІ ІМЕНІ

ВІРА

Наші давні пращури, як уже відомо, давали своїм дітям різні найменння-прізвиська не лише на те, щоб, так би мовити, індивідуалізувати новонародженого громадянина в своєму роді чи племені. Вибираючи дитині ім'я, вони часто вибирали його як своєрідний талісман, заклинання чи побажання. Мріяли, щоб «добрий» зміст імені «перейшов» на його носія.

Таким іменем-талісманом було в нас наймення Віра. Це звичне жіноче ім'я – одне з найдавніших. Нічого неясного, загадкового в його змісті нема. Зміст той уповні зрозумілий для кожного з нас, це ж бо звичайне українське (й загальнослов'янське) слово віра. Своїм коренем воно споріднене з багатьма іншими словами: вір-ний, до-вір'-я, вір-о-гід-ний, недо-вір-яти, вір-о-ломний, поне-вірятися, пере-вір-ка тощо

Корінь той всюди несе в собі зміст, що вказує на віру в правдивість, справжність чогось. Таке ж значення слово з цим коренем мало й раніше, скажімо, в часи Київської держави. Фонетичних родичів слова віра можна зустріти і в латинській мові. Верус означає там правдивий, справжній, а верітас – правда, істина. Звукова схожість є між вірою й німецьким словом вар (вар-гайт), що означає правда.

Отож і не дивно, що наші пращури, бажаючи, аби їхня донька була вірна й правдива в усьому, надавали їй таке ім'я-талісман, що своїм змістом і красою полонить нас ще й сьогодні.

Деякі вчені, однак, доводять, що ім'я Віра замандрувало до нас із Візантії, де Церква мала у своєму почеті три святих доньки Софії (мудрості), три сестри: Агапе, чи Харіс (Любов, Любина), Пистіс (Віра), Елпіс (Надія). Отож ім'я Віра, кажуть деякі, є калькою грецького імені Пистіс, що, звісно, правильно і що, одначе, не заперечує й «самобутності» згаданого імені в давніх, «дохристиянських», слов'ян, котрі знали слово вірити (довіряти) і могли, звісно, називати своїх доньок власним словом Віра, котре, до речі, менш абстрактне, як слова Надія, Любов.

Про це свідчить і той факт, що ім'я Віра носили колись навіть чоловіки.

ЄЛИЗАВЕТА

Ім'я Єлизавета вирізняється з гурту інших розмаїттям офіційних форм. У романських та деяких інших мовах воно звучить, наприклад, як Ізабела, в поляків – як Ельжбета, в українців – як Лизавета, в німців – як Ельза або Ільза, в осетинів – як Лезінка, в англійців – як Ліз та Бетті.

Дехто думає, що згадане ім'я «привело на світ» і форму наймення Луїза. Аж ні – Луїза своїм коренем сягає давнього французького імені Глодвик, з якого пізніше виникли форми: Луї, Людовик, Людвига, Луїза. Все ж інколи обидва наймення – і Єлизавета й Луїза – мають і «спільну платформу» – скорочену форму Ліза.

В основі імені, на думку лінґвістів, лежить давньосемітське наймення Елішеба (Всевишній – моя клятва, чи клянуся Всевишнім).

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

ЖОВТЕНЬ

1 ЖОВТНЯ

Міжнародний день музики.

Міжнародний день людей похилого віку.

70 років від дня народження **Михайла Сливоцького,** заслуженого діяча мистецтв України, співака, професора Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, уродженця м. Калуш.

2 ЖОВТНЯ

175 років від дня народження **Остапа Левицького** (1839–1903), поета, перекладача, педагога, уродженця с. Раковець тепер Городенківського району. Похований в м. Івано-Франківську.

85 років від дня народження **Лук'яна Вардзарука,** краєзнавця, педагога, самодіяльного композитора й поета, лауреата обласної премії ім. В. Стефаника за працю «Реабілітовані історією», автора книг «Їхня зброя – терор, жорстокість, підступність», «Дорога до безсмертя» та інших, уродженця с. Космач Косівського району.

50 років від дня народження **Володимира Повшика,** художника, члена НСХУ.

3 ЖОВТНЯ

65 років від дня народження **Дмитра Ватаманюка,** журналіста, організатора товариства «Гуцульщина» (1990), уродженця с. Шикмани (тепер – с. Пробійнівка) Верховинського району.

65 років від дня народження **Олега Лишеги,** письменника, поета перекладача (з англійської, китайської), уродженця м. Тисмениця.

4 ЖОВТНЯ

100 років від дня народження **Михайла Марунчака** (1914–2004), редактора альманаху «Городенщина», відомого громадсько-політичного і літературного діяча Канади, уродженця с. Далешове тепер Городенківського району.

60 років від дня народження **Михайлини Боднар,** журналістки, громадської діячки, редактора просвітянських програм на обласному радіо, завідувачки культурно-масової роботи обласної «Просвіти», голови обласної організації «Жіноча громада», члена Ради і секретаріату обласного відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів, кавалера ордена Княгині Ольги, нагороджена медаллю «Будівничий України», лауреата премії ім. Марійки Підгірянки, автора книги «Жіноча громада» в державотворенні», упорядниці книг «Великодні гаївки», «Співаймо разом», багатьох статей у часописах і збірниках, режисера-постановника численних заходів.

5 ЖОВТНЯ

День працівників освіти (перша неділя жовтня).

105 років від дня народження **Богдана Ігоря Антонича** (1909–1937), поета і мистецтвознавця, який написав на гуцульську тему лібрето опери «Довбуш».

8 ЖОВТНЯ

65 років від дня народження **Володимира Піруса,** співака, народного артиста України, викладача Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, уродженця с. Сапогів Галицького району.

9 ЖОВТНЯ

80 років від дня народження **Христини Сорохтей** (1934–1988), члена Спілки журналістів, доньки художника Осипа Сорохтея, авторки видань «Івано-Франківськ», «Папороть цвіте восени», «Село розквітає», уродженки м. Івано-Франківськ.

11 ЖОВТНЯ

20 років з часу **створення** указом Президента України № 587 «Про національні заклади культури» **Національного заповідника «Давній Галич».**

100 років від дня народження **Петра Григорійчука** (1914–1990), живописця, монументаліста, члена СХУ, уродженця с. Видинів тепер Снятинського району.

12 ЖОВТНЯ

День художника (друга неділя жовтня).

65 років від дня народження **Лесі Диркавець,** поетеси, головного редактора Всеукраїнського дитячого журналу «Дзвіночок», члена НСПУ, авторки збірок для дітей «Заспівайте мені, ненько», «Журавлик», «Голуба Волинь», уродженки с. Липівка Рогатинського району.

14 ЖОВТНЯ

Покров Пресвятої Богородиці.

Річниця створення УПА.

День українського козацтва.

80 років від дня народження **Зеновія Кобецького** (1934–1992), медика, письменника, поета, уродженця м. Болехів.

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***

(Далі буде)

ПОРИ РОКУ: ЖОВТЕНЬ

СИМФОНІЯ ОСЕНІ

Назва місяця говорить сама за себе: все довкола жовкне й золотиться – трава і листя, дерева в лісах і плодові рослини на городах, у садах. Багрянцем пломеніє калина. Яскравіють плоди ремонтантної малини. Справжніми зливками золота яскравіють яблука й груші пізніх сортів. Настає сонячно-прозора пора бабиного літа. Поспішає кожен садівник і городник – ось-ось промине блаженна пора, а тому квапить кожен чимраз коротший день до праці: все треба встигнути, все упорати, аби зібрати й довести до ладу щедрий урожай полів і садів.

Осінь. Лист жовтіє на деревах і чагарниках. Ще недавно листя жовтіло тільки на гілках беріз, а тепер і на інших деревах. У цю м'яку ласкаву пожовть вплітається багрянець осик, бронза старих лип і ніжно-рожевий колір різьблених листків клена. Полягла й побуріла трава. Схиляються до землі бліді віночки пізніх квітів. Відчуваючи наближення холодів, готуються до зими птахи і звірі, риба і земноводні. У жовтні продовжується відліт птахів у теплі краї. Пам'ятаємо з дитинства, як сірим шнурком відлітали у вирій журавлі, як задушевно курликали: кру, кру...

Лелеки вже тужно проклекотіли, зробивши коло чи два над селом, лугом або ж ставом, прощалися, просили не забувати про них.

З кожним днем стає все холодніше. Але й у жовтні ще бувають такі дні, коли встановлюється тепла і ясна погода, наче повернулось літо. Літо не справжнє, а бабине... Знову стає блакитним небо, привітно всміхається сонце – і над лісами й полями пливуть шовкові нитки павутини. Ось цю прекрасну і швидкоминучу пору, яка припадає на кінець другої і початок третьої декади жовтня, в народі й називають бабиним літом. Ласкаве воно і коротке, багате і щедре. Недарма поет побачив у ньому симфонію ліричної поезії:

А літо бабине з полів,
Як хмара, піднялося.
Це, кажуть, вітер посивів
І розгубив волосся...

В цей час продовжується пора щедрих дарів природи. В лісах зустрічаються гриби; по чагарниках, на схилах балок, по берегах річок, в садах і парках під вагою яскравих червоних плодів прогинаються гілки горобини звичайної; на схилах по узліссях, вздовж доріг на пустирях виблискують плоди шипшини.

Кущі калини розкішно вкрилися янтарно-червоними ґронами. В садах ще всміхаються на сонці сливи, груші, червонобокі яблука…

НАРОДНІ ПРИКМЕТИ

Швидкий осінній падолист – до лютої зими, а пізній – до довгої.

Морозний іній на траві – до дощу.

Впродовж декількох днів на небі купчаться білі хмари – до похолодання; темні й чорні – до дощу.

Дружній виліт птахів у вирій – до суворої зими, а перед випаданням снігу відлітають гуси. На довгу зиму вказує і ранній іній на вербі.

Поява комарів пізньої осені – до м'якої зими.

Тепла осінь – довга зима, а пізній грім – на безсніжну зиму.

Якого числа почнеться бабине літо – з такого і весна настане.

Листя лягає сподом догори – на багатий урожай.

Добра отава – добра й озимина.

9 (Івана Богослова): сонячно і тепло – червень буде дощовим і холодним.

10 (Сави-пасічника): останній день встановлення вуликів у зимівники.

14 (Покров Пресвятої Богородиці): Богоматір є символом і Покровителькою України. На її честь повсюди зводили храми. Жіноче, а ще більше – дівоче свято. Весілля можна було справляти до 27 листопада. Казали: яка Покрова – така й зима. Якщо до неї сніг не випаде, – зима прийде не скоро. Ранній і глибокий сніг – до врожаю, а дощить – до гнилої зими.

20: Сергій зиму починає. Зазимки.

Подав ***Ярослав ГЛАДУН,*** *професор*